

Høring av verneplan for skog

Forslag til opprettelse av Smokkstadlia naturreservat i Larvik kommune

Rik blandingskog i Smokkstadlia

Foto: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Innhold

1. Bakgrunn	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Lovgrunnlag	3
4. Merknader til oppstartsmelding	4
5. Videre saksbehandling	5
6. Verneplanens omfang	6
7. Faktaark	6
8. Forslag til verneforskrift og vernekart	7

1. Bakgrunn

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark sender med dette forslag til opprettelse av Smokkstadlia naturreservat i Larvik kommune til lokal og sentral høring.

Bakgrunnen for høringen er tilbud om frivillig vern av ca. 299 dekar skog, som vi mottok den 27.12.2018 og 16.1.2019 av tre private grunneiere.

Området er tidligere naturtypekartlagt (2012), og kartleggingen dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealene i landet. Naturfaglige vurderinger som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av norsk skogvern i 2016*», NINA rapport 1352/2017 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig vern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og naturfaglige registreringer utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning og verneforskrift for områdene. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene, vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldlovens bestemmelser om opprettelse av naturreservater. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslaget likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Lovgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den aktuelle vernekategori. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

- «Som naturreservat kan vernes områder som
- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
 - b) representerer en bestemt naturtype,
 - c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,

- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfoldet, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.»

4. Merknader til oppstartsmelding

Det ble meldt oppstart av planarbeidet den 25.2.2019 med uttalefrist 5.4.2019. Det kom inn følgende innspill til oppstartsmeldinga:

Språkrådet: *Det er gjort vedtak om skrivemåten Smokkstad for gårdsnavnet som utgjør forleddet her. Vedtaket gjelder også bruksnavn og avledede seter- og naturnavn (Smokkstadsetrene, Smokkstadåsen, Smokkstadelva). Navnet på verneområdet må dermed skrives **Smokkstadlia**.*

BaneNor: *Verneområdet berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.*

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF): *Ifølge ressursdatabasene til Norges geologiske undersøkelse (NGU) berører den sørøstlige delen av plangrensen en del av en sand og grusforekomst av lokal betydning. Ressursen strekker seg videre østover for plangrensen, og arealet som blir berørt av planen vil trolig ikke være til hinder for den mineralske ressursen.*

DMF har på nåværende tidspunkt ingen merknader til oppstart av verneplanprosess for Smukkestadlia i Larvik kommune.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE): *Det er ikke noen eksisterende nettanlegg eller konkrete planer for regional – eller sentralnett i det aktuelle området i de plandokumentene som NVE kjenner til. Men NVE har generelt ikke nettselskapenes planer for distribusjonsnettet. Vi forventer at selskapene, Skagerak Energi og Statnett, uttaler seg dersom forslaget komme i konflikt med eksisterende eller planlagte energi- og kraftanlegg.*

Regjeringen ønsker å legge til rett for langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft i Norge, og har gitt NVE i oppdrag å lage et forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land. Dette innebærer å peke ut hvilke områder i Norge som er best egnet for vindkraftutbygging. Formålet med dette er å finne områder med gode vindressurser og nettforhold, samtidig som en unngår utbygging i de mest konfliktfylte områdene. NVE skal levere sitt forslag 1. april 2019, og det foreslåtte området ligger i et av de områdene som er til vurdering. Vern av dette området kan komme i konflikt med framtidig vindkraftutbygging, særlig hvis dette området blir pekt ut som et av de mest egnede områdene i Nasjonal ramme for vindkraft. NVE foreslår å inkludere potensiell vindkraftutbygging sammen med nødvendig motorferdsel under spesielle dispensasjonsbetingelser § 7.

Forsvarsbygg: Forsvarsbygg gir hørings svar til denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Forsvarsbygg ber om at de generelle unntak for militær operativ virksomhet inntas i forskriften, og også de unntak som det etter hvert har blitt vanlig å innta knyttet til avgang og landing med Forsvarets luftfartøy.

Fylkesmannens kommentarer til de innkomne merknadene

På bakgrunn av pågående arbeid med Nasjonal ramme for vindkraft ønsker NVE at Fylkesmannen tar inn i forskriften mulighet for potensiell vindkraftutbygging under § 7, dvs. tiltak som Fylkesmannen etter søknad kan gi tillatelse til.

Vi mener at så lenge det ikke er noen konkrete planer innenfor dette arealet, så er det heller ikke naturlig å ta inn denne typen formuleringer. Det NVE har kommet med er et forslag til nasjonal ramme for vindkraft, og ikke et konkret forslag til vindkraftverk eller en konsesjonsbehandlet søknad. Verneforskriften regulerer kun aktiviteter innenfor området, og kan således ikke omhandle utenforliggende, framtidig arealdisponering. Slike tilfeller må ivaretas gjennom de generelle dispensasjonsreglene i forskriftens § 8, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

Fylkesmannen er videre av den oppfatning at potensiell vindkraftutbygging må skje utenfor områder med nasjonale naturverdier, som i Smokkstadlia. Vindkraftutbygging kan ikke gå bekostning av nasjonale naturverdier som er dokumentert i dette området.

Smokkstadlia ligger kun delvis innenfor og helt i utkant av området NVE har utpekt at særlig egner seg til vindkraft i Vestfold, og som nå ligger til høring. Fylkesmannen har tidlig i prosessen spilt inn at området er aktuelt for frivillig skogvern, via Miljødirektoratet.

Språkrådet viser til at Smokkstadlia må brukes som navn på verneområdet. Grunneierne kan akseptere bruk av Smokkstadlia og navnet brukes derfor i videre prosess.

Forsvarsbyggs nevnte bestemmelse tas inn i forskriften.

Øvrige uttalelser tas til etterretning.

5. Videre saksbehandling

Verneforslaget med beskrivelse av området, forslag til vernekart og verneforskrift er sendt ut på en felles sentral og lokal høring med frist for uttalelse innen **21. juli 2019**.

Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av vernet.

Etter høringa vil Fylkesmannen gå gjennom alle innkomne uttalelser, kommentere disse og utarbeide en tilråding om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil etter dette lage en innstilling til Klima- og miljødepartementet. Vedtak om vern blir gjort av Kongen i statsråd (kgf.res).

6. Verneplanens omfang

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Totalt areal	Verneverdi
Smokkstadlia	43/2, 43/4, 44/2	Larvik	Ca. 299 dekar	Nasjonal

Naturtype- kartleggingen med beskrivelse av tilbudt område ligger på vår hjemmeside <https://www.fylkesmannen.no/vestfold-og-telemark>, under miljø og klima, ellers i Naturbase med link <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00087303>.

Arealet i verneforslaget er i tråd med tilbudt areal.

7. Faktaark

LOKALITET:	Smokkstadlia
KOMMUNE:	Larvik
FYLKE:	Vestfold
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	Ca. 299 dekar
HØYDE OVER HAVET:	130-390 meter
BERØRTE EIENDOMMER:	3

OMRÅDEBESKRIVELSE, VEGETASJON OG SKOGSTRUKTUR

Verneforslaget ligger i bratte sør- og østvendte lisider med Smokkstadelva rennende igjennom. Området ligger på vestsiden av Lågen. Det er stedvis noe stein og ur i marka, dannet av forvitningsprosesser.

Skogen er i hovedsak eldre skog, med innslag av noe plantet yngre granskog. Gammel og nokså grovokst gran dominerer og skogen er overveiende flersjiktet. Trærne har temmelig stor variasjon i dimensjoner, som skyldes det heterogene terrenget og nokså lav påvirkningsgrad de senere tiår.

Tresjiktet domineres i hovedsak av gran, alm (NT), gråor, med innslag av selje, lind, ask (NT), bjørk og hassel. Oppover i lia øker innslaget av spisslønn, osp og furu. Et fåtall eik vokser på grunnlendte, tørre partier. Lia er overveiende rik og dominert av arter som skogsvingel, myske, blåveis, storkonvall, fingerstarr, markjordbær, vårerteknapp, skogfiol, trollbær, skogsalat. Lite eller mindre krevende arter som fugletelg, ormetelg, skogburkne, gaukesyre og hengeving er også vanlig.

VERNEINTERESSER

Lokaliteten består for det meste av naturtypen rik blandingskog i lavlandet med utforming sørboreal blandingskog, mens de solvarme, østre, tørre skrentene har naturtypen rik edelløvskog med utforming alm- lindeskog. I granskogen er lågurtgranskog dominerende vegetasjonstype, men det forekommer også blåbærgranskog og småbregnegranskog. Det er også flere MiS- figurer (Miljøregistrering i skog) innenfor arealet av rik bakkevegetasjon, liggende død ved, hule lauvtrær og rikbarkstrær.

Verneforslaget dekker mangler i vernet på en god måte. Naturtypene rike blandingskoger i lavlandet, rik edellauvskog og rike utforminger av eldre granskog fanger alle opp viktige mangler i skogvernet i Vestfold og nasjonalt. Videre ligger skogen i lavereliggende områder, og på overveiende høye boniteter. Verdifullt for området er også forekomster av død ved av flere treslag, stående og liggende, og i ulike nedbrytningsstadier. Forekomst av tresatt rasmark øker også det biologiske mangfoldet, da slik ustabil mark er bl.a. kjent for potensial for krevende bakkeboende sopp.

FORMÅL

Formålet med å opprette naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik blandingskog, rik edelløvskog og rike granskoger i lavlandet, med de naturlig forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området har potensial for truede og sjeldne arter, og har særlig betydning for biologisk mangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

AVRENSNING

Området grenser mot eldre og yngre produktiv skog, samt et lite grustak.

ANDRE INTERESSER

Området brukes til jakt og friluftsliv.

TEKNISKE INNGREP

Det er ingen inngrep innenfor området, bortsett fra enkelte traktorveier og stier.

PLANSTATUS

LNF-område.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Store deler av området er produktiv skog.

8. Forslag til verneforskrift og vernekart

Kommentarer til enkelte av bestemmelsene og vernekart:

Generelt gjelder at ingen må foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet, jf. § 2 i den foreslåtte verneforskriften. Det betyr at hogst, grøfting og andre fysiske inngrep er forbudt, mens friluftsliv og jakt er tillatt virksomhet. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene innenfor de rammer som settes av verneforskriften og naturmangfoldloven.

Veier, stier og ev. andre anlegg og innretninger som eksisterer på vernetidspunktet kan vedlikeholdes i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Av kjente anlegg og innretninger innenfor verneforslaget er det anlagte traktorveier og stier.

Veier og stier kan vedlikeholdes, ryddes, merkes, og holdes åpen for turgåing, sykling og hesteridning. Ridning med vogn er ikke tillatt på sti. Enkel rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i veier og stier som hindrer ferdsele, kan gjøres uten søknad til Fylkesmannen. Vindfall som måtte bli liggende over veien kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller Statens naturoppsyn.

Det går ikke beitedyr i området i dag og det er ikke oss kjent satt opp gjerder til dette. Framtidig behov for oppsetting av gjerder innenfor området er søknadspliktig etter forskriften.

Det er åpnet opp for skånsom bålbrekking med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i forslaget til forskrift. Ved bålbrekking er det viktig at det tas hensyn til at verken vegetasjon eller fjelloverflater skades, samtidig skal annet regelverk følges.

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt etter § 3 i forskriften. Men det kan søkes om dispensasjon, da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7. Det vil være en konkret vurdering hva som defineres som et «større arrangement». For eksempel vil ikke tur med en skoleklasse defineres som et større arrangement.

Motorisert ferdsel er etter bestemmelsene forbudt på traktorvei og stier. Det er noen generelle unntak etter § 6 og det kan gis dispensasjon etter bestemmelsene i § 7. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte innenfor området.

Vernekart

Eksisterende traktorveier og stier som ligger i bakgrunnskartet er markert i forslaget til vernekart. Eventuelle manglende registreringer i kartet, vil kunne legges inn i samråd med grunneier, før tilrådning til Miljødirektoratet.

Forslag til verneforskrift og vernekart:

Forskrift om vern av Smokkstadlia naturreservat i Larvik kommune i Vestfold fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon ... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima – og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik blandingskog, rik edelløvskog og rike granskoger i lavlandet, med de naturlige forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området har potensial for truede og sjeldne arter, og har særlig betydning for biologisk mangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr/bnr:
43/2, 43/4, 44/2 i Larvik kommune.

Naturreservatet dekker et areal på ca. 299 dekar.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:5000 datert Klima- og miljødepartementet...

De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Larvik kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.

- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Beiting.
- d) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.
- e) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- g) Vedlikehold av eksisterende traktorveier og stier, samt andre anlegg og innretninger, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- h) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende traktorveier og stier, er bruk av sykkel, hest og ridning forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende traktorveier inntegnet på vernekartet.
- b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av naturreservatet til aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- c) Oppsetting av gjerder for beiting.
- d) Utsetting av saltsteiner.
- e) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- f) Merking av eksisterende traktorveier og stier.
- g) Bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
- h) Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak nevnt i § 4 g og f, § 7 c, d og e.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag til vernekart